

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 452/2018-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. novembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Všeobecná úverová banka, a. s., Mlynské nivy 1, Bratislava, zastúpenej advokátskou kanceláriou ČERNEJOVÁ & HRBEK, s. r. o., Kýčerského 7, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ján Šinkovič, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Co 133/2018 z 28. júna 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Všeobecná úverová banka, a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. septembra 2018 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Všeobecná úverová banka, a. s., Mlynské nivy 1, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“),

práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 133/2018 z 28. júna 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že bola účastníčkou konania o určenie, že úver je bez poplatkov a bezúročný a iné v procesnom postavení žalovanej vedenom na Okresnom súde Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 11 Csp 80/2017. Okresný súd v označenom konaní rozhodol rozsudkom zo 7. decembra 2017 tak, že návrh žalobkyne zamietol. Proti uvedenému rozsudku okresného súdu žalobkyňa podala odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľka v sťažnosti argumentuje a poskytuje svoj právny pohľad na vec, pričom tvrdí, že napadnuté uznesenie krajského súdu je arbitrárne, porušujúce jej označené základné práva. Podstata jej argumentácie spočíva v tvrdení, že okresný súd v čase vyhlásenia svojho rozhodnutia rozhodol zákonne, keď žalobu žalobkyne zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na takomto určení a krajský súd rozhodol nezákonne. Krajský súd napadnutým uznesením rozsudok súdu prvej inštancie zrušil z dôvodu zmeny právnej úpravy, ktorá zakotvila osobitným predpisom možnosť podania takejto určovacej žaloby, čím potreba preukazovať naliehavý právny záujem na takomto určení odpadla, keďže to priamo vyplynulo z osobitného predpisu (bol novelizovaný § 11 zákona č. 129/2010 o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pozn). Sťažovateľka považuje napadnuté uznesenie aj za značne prekvapivé, keďže krajský súd nepostupoval dôsledne podľa § 382 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „CSP“), keď nevyzval strany konania, aby sa k možnému použitiu tohto nového ustanovenia osobitného predpisu vyjadrili. Sťažovateľka tiež namieta, že *„právny názor odvolacieho súdu tak neprípustne zasahuje do právnej do právnej istoty strán sporu“*, resp. to, že týmto napadnutým uznesením bola *„neprípustne aplikovaná neskoršia zmena zákona spätne v čase na už vyhlásený rozsudok súdu prvej inštancie“*. Podľa názoru sťažovateľky *„odvolací súd neposudzuje, či rozsudok*

súdu prvej inštancie obstoí v čase rozhodovania odvolacieho súdu, ale či obstoí v čase svojho vyhlásenia súdom prvej inštancie vzhľadom na vtedy platné a účinné právo“.

4. Sťažovateľka v závere svojej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd vo veci rozhodol nálezom, v ktorom vysloví porušenie jej označených práv napadnutým uznesením krajského súdu, označené uznesenie krajského zruší a zároveň prizná sťažovateľke náhradu trov konania.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

7. Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. Podstatou sťažnosti je namietané porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť napadnutým uznesením krajského súdu.

11. Porušenie označeného základného práva vidí sťažovateľka v namietanej nesprávnosti právnych záverov v napadnutom uznesení krajského súdu, ktorým bol rozsudok súdu prvej inštancie zrušený, ako aj v prekvapivosti napadnutého rozhodnutia, keď krajský súd nepostupoval výslovne podľa § 382 CSP.

12. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

13. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotných rozhodnutiach došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a zároveň by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

14. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia dospel k záveru, že vzhľadom na zmenu právneho predpisu rozhodnutie súdu prvej inštancie neobstojí, keďže zmena právneho predpisu zakotvila procesnú prípustnosť žaloby, teda už nebolo potrebné skúmať naliehavý právny záujem na určení.

15. Ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľky je zjavne neopodstatnená.

16. Ústavný súd konštatuje, že právny názor krajského súdu je v napadnutom rozhodnutí zdôvodnený logicky a presvedčivo. Krajský súd vo svojom rozhodnutí dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť, teda jeho rozhodnutie nie je možné považovať za arbitrárne ani svojvoľné. Neobstojí právny názor sťažovateľky, že napadnutým uznesením bolo neprípustne zasiahnuté do právnej istoty nastolenej rozsudkom súdu prvej inštancie, pretože nešlo o právoplatné rozhodnutie. V zásade sa právna istota nastoľuje momentom právoplatnosti toho ktorého rozhodnutia všeobecného súdu. Krajský súd sa musel vysporiadať s neštandardnou situáciou, na ktorú zákonodarca nemyslel. V priebehu odvolacieho konania došlo k zmene právneho predpisu a v dôsledku tejto zmeny nemohol rozsudok súdu prvej inštancie už obstáť. Krajský súd musel v danej situácii aplikovať platný právny predpis a zrušiť rozsudok, ktorý sa stal v priebehu odvolacieho konania rozporný so zákonom. Sťažovateľka má pravdu v tom, že v čase vydania rozhodnutia súdu prvej inštancie tento rozsudok nebol v rozpore so zákonom, ale mylí sa v tom, že bolo neprípustným spôsobom zasiahnuté do jej právnej istoty. Aj v odvolacom konaní je prípustné namietať tzv. „novoty“ (§ 366 CSP), hoci v obmedzenom rozsahu, čo vyvracia sťažovateľkin argument o zásahu do právnej istoty. Z pohľadu charakteru novoty, ktorou v okolnostiach posudzovaného prípadu bola zmena právneho predpisu, ide o novotu, ktorú krajský súd nemohol ignorovať bez ohľadu na skutočnosť, či táto bola alebo nebola namietaná protistranou. V opačnom prípade by svojej rozhodnutie zaťažil nezákonnosťou, keďže aj naďalej platí zásada *iura novit curia*. Totiž aj na odvolacie konanie sa vzťahuje § 217 ods. 1 v spojení § 303 ods. 1 CSP, teda je rozhodujúci stav v čase vydania rozhodnutia v tomto prípade napadnutého uznesenia krajského súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že nedošlo k zmene hmotnoprávneho predpisu, ale len k legislatívnemu zakotveniu možnosti podávať takýto druh žalôb, čiže v okolnostiach veci išlo o legislatívnu zmenu procesného charakteru.

Dôvodom zamietnutia žaloby súdom prvej inštancie bolo zistenie, že na požadovanom určení nie je naliehavý právny záujem ako podmienka procesnej prípustnosti takejto žaloby. Keďže zákonodarca v priebehu odvolacieho konania určil osobitným predpisom, že je možné podávať žaloby o určenie, že úver je bezúročný a bez poplatkov, právne posúdenie súdu prvej inštancie bolo v čase rozhodovania krajského súdu v rozpore so zákonom.

17. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky, že krajský súd dôsledne nepostupoval podľa § 382 CSP a strany sporu nevyzval na zaujatie stanoviska k novej aplikácii nového, dosiaľ nepoužitého právneho predpisu, okolnosti veci zoslabujú tento formálny nedostatok v postupe krajského súdu, pretože na zmenu zákona za daných okolností musel reagovať krajský súd *ex offo*. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu tiež vyplýva, že odvolateľka v rámci doplnenia svojho odvolania upozornila na túto zmenu právneho predpisu, ku ktorej sa vyjadrila aj sťažovateľka v replike doplnenia vyjadrenia (bod 9 až 11 odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, pozn.). Z materiálneho hľadiska teda došlo k naplneniu základného práva na právne vypočutie podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto napadnuté uznesenie nemožno z materiálneho hľadiska považovať za prekvapivé. Ústavný súd preto ani túto argumentáciu nepovažoval za opodstatnenú z hľadiska namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces.

18. Sťažovateľka tiež namietala, že dôvod, podľa ktorého krajský súd zrušil odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, neobstojí, pretože § 389 ods. 1 písm. a) CSP oprávňuje odvolací súd zrušiť odvolaním napadnuté rozhodnutie v prípade, že neboli splnené procesné podmienky. Ústavný súd v súvislosti s aplikovaným dôvodom, na ktorom krajský súd založil svoje rozhodnutie, opätovne poukazuje na neštandardnosť situácie, z ktorej vyplynula potreba zrušiť odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie. Zákonodarca pri koncipovaní dôvodov oprávňujúcich odvolací súd zrušiť rozsudok súdu prvej inštancie takýto dôvod neuviedol, preto bolo potrebné aplikovať jeden z najviac prilehavých dôvodov vymenovaných v § 389 ods. 1 CSP. Krajský súd v rámci svojej úvahy dospel k tomu, že je potrebné aplikovať práve tento dôvod, ktorý možno celkom nedopadá na danú situáciu, avšak ústavný súd, vychádzajúc z výsledku konania a správnosti výroku, nepovažoval z hľadiska ústavnej udržateľnosti napadnutého uznesenia krajského súdu za relevantné to, či ho odôvodnil dostatočne presvedčivo, najmä v situácii,

keď ani jeden z do úvahy prichádzajúcich dôvodov nebolo možné aplikovať bez výhrad. Vychádzajúc z uvedeného, závery krajského súdu podľa názoru ústavného súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodené alebo arbitrárne a, naopak, za daných skutkových okolností ich možno považovať za ústavne konformné z hľadiska jeho výsledku. Aj v prípade, že by ústavný súd dospel k záveru, že v okolnostiach veci bolo vhodnejšie aplikovať dôvod podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP a z toho dôvodu by prijal sťažnosť na ďalšie konanie a prípadne by aj vyslovil porušenie označených práv sťažovateľky a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie, právna pozícia sťažovateľky by sa nezmenila, pretože z hľadiska výsledku by takisto došlo k zrušeniu rozsudku súdu prvej inštancie.

19. V súvislosti so skutočnosťou, že ide o zrušujúce rozhodnutie krajského súdu, ústavný súd poukazuje aj na to, že základné právo na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

20. Vychádzajúc z uvedeného a s poukazom na to, že obsahom označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (II. ÚS 218/02, resp. I. ÚS 3/97), ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala reálnu možnosť vyslovenia ich porušenia po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v celom rozsahu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

21. Pretože sťažnosť bola odmietnutá v celom rozsahu, ústavný súd o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. novembra 2018